

Bloeien de rozen al zo vroeg?

BLOEIEN DE ROZEN AL ZO VROEG?

Brieven aan Elise

Lucia en Theo van Rijn

Auteurs: Lucia en Theo van Rijn
Ontwerp en foto omslag: Theo van Rijn
Druk: eerste druk
ISBN 9789465319889
© 2025 Lucia en Theo van Rijn

Deel 1: De shock

In het begin is alles zwart (Lucia)

Elise, je bent niet meer bij ons. Totaal onverwacht ben je van ons heengegaan. Als een dief in de nacht kwam de dood ons huis binnenvallen om te roven wat onze zoon het liefste was: zijn vrouw, zijn ster, zijn engel, zijn lieve meisje. We stonden erbij en keken ernaar: machteloos, verbijsterd, totaal overdonderd.

‘Pap, ze ademt niet meer; doe iets!’

‘Ik ben bang dat er niets meer aan te doen is.’

Vurig heb ik gebeden dat God je het leven terug zou geven, je terug zou laten keren in ons leven en in ons gezin. Is mijn God niet de God van het leven, en niet van de dood? De God van de liefde en niet van de haat? Wekte en wekt Christus niet de mensen op uit de dood?

Met heel mijn wezen smeekte ik mijn geestelijke vader en moeder om je terug te geven aan Luuk, onze jongste zoon. Het mocht niet zo zijn; alle pogingen om je terug te roepen in dit leven faalden.

‘Ik moet de strijd opgeven; ik moet nu gaan,’ zei je in de geest tegen hem op de intensive care van het ziekenhuis.

‘Nee, niet weggaan, nee, niet doen, niet weggaan!’

Maar je ging; onze zoon radeloos van verdriet achterlatend.

‘Het is voorbij!’

Hoe is dit mogelijk? Dit kán toch niet; dit kan onmogelijk de wil van God zijn; althans niet de wil van mijn God. Mijn God is geen kosmische sadist die het kwaad nodig heeft om de mensheid in het rechte spoor te leiden. Mijn vader God en mijn moeder Christus zijn enkel goed en zullen zich nooit bedienen van het kwaad. Op zo’n wrede en hardvochtige manier uit het leven weggerukt worden; zo jong al sterven in de armen van je geliefde, onder onze ogen en in ons huis nota bene. Dat had nooit mogen gebeuren.

We hebben je niet kunnen redden, Elise; we hebben gefaald. Waarom? Waarom waren we niet in staat jou bij ons te houden? Waarom heeft God niet ingegrepen? Waarom heeft Christus je niet opgewekt uit de dood? Zoveel vragen, zo weinig antwoorden. In het begin is alles zwart, zo zwart.

Zalig zij die treuren, want zij zullen getroost worden, zegt Christus. Zo moeilijk te begrijpen en nog moeilijker te accepteren.

Een begrafenis in plaats van een bruiloft (Lucia)

Nog maar net had je dit aardse leven verlaten, of er stonden mensen voor de deur: je moeder en haar vriendin, die verlangden dat de uitvaart geregeld zou worden.

Nou al? Misschien wekt Christus haar nog op uit de dood, dacht ik, want dat had hij met Lazarus toch ook gedaan. Ik kon je niet zo gauw loslaten, nog niet. Het was net een nachtmerrie, maar ik zou een keer wakker worden, de vraag was alleen wanneer.

‘Luuk, je moet contact opnemen met de kerk en vragen of ze de uitvaart willen regelen,’ drong de vriendin van je moeder aan. De kerk werd gebeld, en niet zomaar een kerk, nee, het was de oude kerk waar we zeven jaar lid van waren geweest en waarvan ik had gezegd dat we daar nooit meer terug zouden keren.

Je wou zo graag dat we weer naar onze oude kerk terug zouden gaan; dat was een doel dat je samen met Luuk had gesteld en waar jij met je hele hart naartoe streefde. Hoe moesten we jou uitleggen dat je dit doel nooit zou kunnen bereiken? Dat we de baarmoeder die de kerk voor ons is geweest, definitief ontgroeid zijn en er met geen mogelijkheid meer in passen? Ik zie nog je stralende gezicht voor me tijdens het kerstdiner georganiseerd door jouw kerk, waar wij ook voor uitgenodigd waren. En hoe kinderlijk verheugd je was om samen met ons aan de Agapè-wandeling mee te doen.

Echter, de tijd terugzetten en weer deel uitmaken van het kerkelijk leven, dat zat er niet meer in, ook al koesterden we geen wrok. Samenkomsten bijwonen wilden wij niet meer, maar voor jullie bruiloft zouden we een uitzondering maken; natuurlijk, dat spreekt voor zich. En daar waren we op aan het wachten, samen met jou en onze zoon. Een schitterende bruiloft om de liefde tussen jullie twee te bezegelen. Hoelang had Luuk wel niet moeten zoeken voordat hij jou gevonden had, Elise. Hoeveel vrouwen had hij gesproken en hoe vaak was hij door hen afgewezen! En eindelijk vond hij jou: een gelovig meisje én superlief, precies wat hij graag wou.

Je was zijn eerste, echt serieuze relatie en voor jou gold hetzelfde. Allebei ongeveer even oud en nooit eerder een relatie gehad: jullie waren voor elkaar geboren, voor elkaar bestemd. Ja, het heeft zo moeten zijn, daar was en ben ik nog steeds van overtuigd.

Waarom mocht het niet langer duren? Waarom geen bruiloft, geen kinderen, niet samen oud worden, zoals jullie dat allebei zo graag wilden? Jullie relatie duurde precies één jaar, op de dag nauwkeurig. Je stierf 33 jaar jong; dezelfde leeftijd als Christus bij zijn dood.

Supergirl (Lucia)

Weet je wel, Elise, hoe zeer het doet voor ouders om het immense verdriet van hun zoon aan te moeten zien?

‘Elise! Elise! Pap, mam, ik heb zo’n pijn; ik wist niet dat verdriet zo’n pijn kon doen.’

We moesten je laten gaan en nu hing het leven van onze zoon aan een zijden draadje. Wat konden we doen? We holden naar hem toe, namen hem in onze armen en wiegden hem als een klein kind. We waakten bij hem; lieten hem niet alleen; voerden gesprekken met hem tot diep in de nacht, urenlang.

‘Het is niet goed afgelopen, mam,’ zei Jesse, onze oudste zoon, terwijl ik een eindje met hem meefietste.

‘Nee, het is niet goed afgelopen,’ moest ik hem gelijk geven.

Twee keer ging de dood onze deur voorbij, maar de derde keer was het raak. Twee keer klopte de dood hard op onze deur om mijn man te halen, in 1986 en 1992, maar er werd een stokje voor gestoken en de dood moest verder zonder mijn man. En nu, de derde keer, werden we er totaal door overvallen.

Hebben we de dood dan niet aan horen komen? Toch wel, Elise. We wisten dat er iets ernstigs zou gaan gebeuren en dat het gevaarlijk zou worden. We vreesden echter voor Luuk; waren bang dat hém iets zou overkomen, en niet jou. Jij was sterk en stoer, een soort supergirl; nooit verkouden, nooit griep, nooit ziek. Zelfs toen Luuk corona kreeg, bleef jij ervan gevrijwaard, geen hoestje, geen kuchje, niets.

Met je zware fiets aan de hand liep jij een keer helemaal naar de stad om hem daar te laten repareren, omdat Luuk er een adresje had waar het goedkoper kon. Twee uur lopen met zo’n fiets! Dat kon je, omdat je fysiek heel sterk was en een sterke wil had. Je wou niet zoveel geld uitgeven aan de reparatie van je fiets.

Geld uitgeven was sowieso een teer punt voor jou, dat hadden we wel gemerkt. Begrijpen deden we dat niet, want je had geld genoeg. Er was een periode in je leven geweest – zeven jaar lang! – waarin je twee banen had: één in de zorg en één bij de post, en bij elkaar zo’n 60 uur per week werkte. Dat heb

je volgehouden totdat je door een collega van de post betrappt werd, want 60 uur in de week werken mocht niet.

Je spaarde fanatiek voor een huis, want dat was jouw doel: een man, kinderen, een huis met een tuin, daar werkte je voor. Je werkte zo hard dat je vergat te leven. Je holde van het een naar het ander; je leven was net een speedboot, zoals je zelf zei. Ora et labora, bid en werk, zo was je opgevoed. Tottat Luuk in je leven kwam.

Onze Luuk, onze Bourgondiër, onze levensgenieter; en jij zo puriteins, vroom, hard voor jezelf en ook nog eens uit onze oude kerk afkomstig. Een grotere tegenstelling dan tussen jullie bestond bijna niet.

Kon dat wel goed gaan? We hielden ons hart vast.

Het ondermaanse (Theo)

Dit weekend sliep Luuk bij ons thuis. Hij kon niet terug naar jullie huisje, want er lag zoveel sneeuw dat er geen doorkomen aan was. Vanmorgen heeft hij het er dan toch maar op gewaagd, na een uurtje sneeuwworstelen is het hem zowaar gelukt. Veilig en wel in zijn thuis, want zo mag ik het wel stellen. Ik ben zo blij dat hij een eigen stulpje heeft. Allemaal dankzij jou, omdat hij jou heeft mogen leren kennen en dat hij net op tijd, vlak voor je sterven, zich officieel op jouw adres heeft laten inschrijven.

Elise, ik zou je zoveel kunnen vertellen, maar waarschijnlijk weet je dit allemaal al. Jij kijkt nu van boven op ons neer, vanuit de hemel; iets wat wij innig geloven. Wij leven, anders dan jij, nog in dit ondermaanse, in de traagheid en platheid van het tijdelijke. Alles is hier samengeperst in die ene tijdlijn, de tijdlijn die het leven simpel maakt, maar ook zo traag en onbevredigend.

Van boven heb je overzicht, lach je om onze strapatsen, om maar eens een fraai *germanisme* te gebruiken. Daar heb je geen problemen met taal, weer zo'n dingetje waar wij hier zo door begrensd worden. En dan die lichamelijkheid: een geweldige uitvinding, jezelf verplaatsen, dingen kunnen horen, zien, voelen en begrijpen. Maar tegelijk is het lichaam zo kwetsbaar, daar kun jij inmiddels over meespreken.

Gisteren, tijdens onze wandeling, spraken we een oudere meneer in de buurt, die vertelde over zijn trouwerij veertig jaar geleden. De fotograaf die de reportage zou maken, was in de tuin aan het spelen met zijn kinderen en viel plots dood neer. Longembolie, bleek achteraf. Zomaar dood, vrouw en kinderen verbijsterd achterlatend; een hele toekomst in het verschiet, in één klap weggevaagd. Het overkomt zoveel mensen, ineens oog in oog met de dood. Daar sta je dan te kijken naar een levenloos lichaam, naar jezelf. En je ziet de paniek en ontzetting van hen die van jou hielden en nu in de duisternis geworpen worden.

Over wat ons overkwam na jouw heengaan wil ik nu niet uitweiden; ik zou graag willen weten hoe het jou vergaan is, sindsdien. Daar lag je levenloze lichaam, waar jij met alle kracht voor gevochten had om erin terug te keren. Je zag je vriendje staan in het ziekenhuis en maakte hem duidelijk dat je weg moest gaan. Je zag zijn verdriet, ervoer zijn verbijstering, maar moest verder trekken; naar die andere wereld die op je wachtte. Je trok verder en voelde de nabijheid van de grote Liefhebber. De vriend die voor ons heeft geleefd en geleden, en die ons samenbindt. Zijn grote liefde trok je aan, je ontwaarde zijn licht en voelde zijn beschermende warmte.

Zo stel ik het me voor en op de een of andere manier moet het zo zijn gegaan, die overgang van jou van de tijdelijkheid naar de eeuwigheid. Niet zomaar een eeuwigheid, want eeuwigheid kan ook in duisternis en liefdeloosheid bestaan; nee, de liefde die alles begrijpt en alles overziet en toch of misschien juist wel daarom, alles vergeeft. Met alle fouten en gebreken – want ook jij was niet volmaakt –, omdat jouw hart op de goede plek zat en zit. Omdat diep in jou, voor hen die jou beter kenden helemaal niet zo diep, diezelfde liefde zat die ook onze Heer bezielt.

We hebben het de dag voor je overlijden nog erover gehad. Hoe zal het zijn in de hemel?

‘Zijn er ook koeien in de hemel?’ Luuk heeft een passie voor koeien.

‘Natuurlijk zijn er koeien in de hemel,’ antwoordde ik.

Daarmee stelde je jezelf niet tevreden. ‘Maar staat dat ook in de Bijbel?’

‘Dat lijkt me niet, maar wie weet.’

We gingen het opzoeken en warempel: in Jesaja staat vermeld dat in het koninkrijk van God de koe naast de beer zal leven. Nu is het koninkrijk van God niet per definitie hetzelfde als de hemel, het is echter wel een goede afspiegeling ervan. In ieder geval stelde jij je tevreden met dat antwoord: ‘Daar wil ik zijn!’

Ja, Elise, in de hemel verwelken de bloemen niet, daar is het geen winter waarin alles afsterft, verkilt en verstart. Daar dragen de bomen twaalfmaal per jaar vrucht, in dit platte onder-

maanse onbestaanbaar. Hier is het winter, het vriest zoals het in jaren niet gevoren heeft en het wordt nog veel kouder. De winter duurt hier heel erg lang, er lijkt wel geen einde aan te komen. Als er niets gebeurt eindigt alles hier in diepvries, net als in het land van Lewis, Narnia, waar alles onder de betovering van de Witte Heks lag.

Zoals je ziet, Elise, zijn wij de ‘dwazen’ van deze wereld. Te denken dat het hier géén paradijs is; in Nederland moeten we immers geloven dat het de hemel op aarde is. In die onderkoelde wereld kwam een lichtje, toen jij in ons leven kwam. Je maakte onze zoon blij, ook al was niet alles rozengur en maneschin. Zijn blijdschap was ook onze blijdschap. Eindelijk een liefde in zijn leven, na zo lang zoeken en zoveel vergeefse moeite. Zoveel vrouwen die hem afwezen of die hij niet zag zitten, tientallen, honderden, we raakten de tel kwijt – met speeddaten gaat dat snel. En daar was jij ineens. Vol van liefde en leven, maar ook een vat vol tegenstrijdigheden.

In één ding echter hadden jij en ik meteen een klik: onze liefde voor Jezus en God. Ons anker in het moeilijke jaar dat voor ons lag en onze hoop op uitredding. Zijn we immers niet allebei kinderen van God? In die band zijn hemel en aarde niet van elkaar gescheiden. Vanuit die gedachte ook schrijf ik deze brief.

Bloeien de rozen al zo vroeg? (Theo)

Elise, je leven was bijna ten einde, Luuk en ik hadden het er gisteren nog over. Je had een visioen gekregen, de Heer gezien, en hij had je bemoedigd: ‘Je hebt het goed gedaan, zo goed.’ Je ontwaakte daarna weer in de kilheid van het leven en moest weer verder. Zoals het voor veel mensen moeilijk is verder te leven als ze uit deze harde, duistere werkelijkheid in het licht van de eeuwigheid getrokken zijn, zo was dat ook hard voor jou. Voor jou was het waarschijnlijk nog veel zwaarder, want je had te maken met een aftakelend lichaam.

Maar het was nog niet totaal versleten en je leven had nog niet zijn vervulling bereikt. Er was iemand die jou nodig had, die door de mangel was gehaald, iemand die zijn geloof kwijt was geraakt. Beter gezegd: beschadigd was in zijn vertrouwen in God. Hij had de gruwelen van het leven moeten ervaren – een beestachtige overheid – en zijn oprechte gebed dat hij dat niet mee hoefde te maken, was niet verhoord. Met deze God, de God die niet ingreep en machteloos leek, kon hij niet verder leven.

Het beste kan ik het uitdrukken in de vorm waarin ik zijn verhaal verwoord heb bij jouw uitvaartdienst.

Het verhaal van Luuk hoort bij het verhaal van Elise. Het hoort bij het verhaal van ons. Het is het verhaal van iemand die niet kon geloven. We hebben gevechten gevoerd, Luuk en ik, over God, over het geloof, en daar begon de zoektocht van Luuk. De zoektocht naar een vrouw; hij zou een vrouw vinden. We vonden geen vrede maar wel een eenheid in het streven naar een vrouw. En ik heb gebeden: Heer, vind de juiste vrouw voor Luuk.

En zo is Luuk gaan daten: hij is op zoek gegaan naar een gelovige en lieve vrouw, en faalde. Wie hij ook sprak, er was geen match. Er was geen vrouw voor Luuk en hij had het bewijs: U God bestaat niet. Er is geen God.

Toen kreeg ik een droom. Een droom waarin ik iets moois zag. We waren op een soort braderie, ik zag een blonde

vrouw en ze had een heel mooie krans van rozen in haar handen. 'Bloeien de rozen al zo vroeg?' vroeg ik mij verwonderd af.

Ze liep ermee naar Luuk toe en deed hem die krans om: 'Luuk, ik hou van jou.'

Deze vrouw was groot, ze was groter dan Luuk, en ik vroeg: 'Waar gaan jullie wonen? Gaan jullie in De Bilt wonen?'

'Nee, we gaan in Kerckebosch wonen.'

'Kerckebosch? Okay ...'

En ze waren gelukkig daar. Ik kan het einde van de droom bijna niet vertellen, want in het geluk ging ik huilen. Ik huilde van verdriet, er kwam een enorm verdriet over me heen, terwijl ik zoiets moois zag, en ik snapte er niets van.

Ik werd wakker en dacht: was het echt niet van vreugde, huilen van vreugde kan ook? Nee, ik huilde van verdriet.

Een tijdje later, we fietsten naar Henschotermeer om te zwemmen en kwamen door Kerckebosch, en ik dacht: ik ga het Luuk vertellen. 'Luuk, ik heb deze droom gehad; het heeft me zo blij gemaakt. Ik zag een blonde vrouw en jullie waren gelukkig.'

'Nee, dat kan niet, dat kan niet! Het is onzin; ik geloof er niets van,' zei Luuk. 'Laat maar zitten.'

'Ik wil meer vertellen.'

'Laat maar zitten, ik wil het niet horen.'

'Okay, je wil het niet horen.'

Maar een jaar later was die vrouw er, een blonde vrouw; ik herinnerde Luuk eraan. Ik heb niet verteld over het slot van die droom, want dat was heel naar.

Elise, heb ik jou deze droom ooit verteld? Ik denk van niet. Er gebeurde zoveel dat ene jaar waarin we jou kenden, er is zoveel gezegd, en eigenlijk ook weer zo weinig. Het leven met jou was een achtbaan, en rust kenden we nauwelijks. Maar één ding is zeker: in dat jaar heeft Luuk het geloof in Jezus hervonden. Cruciaal hierin is het moment waarop zijn relatie met jou op de klippen dreigde te lopen.